

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Веселин Иванов Койчев, ПУ „Паисий Хилендарски“,
на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор“,
област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по..., докторска програма Методика на обучението по музика
Автор: Цветана Иванова Карагеоргиева
Тема: „Педагогически технологии за усъвършенстване на звукоизвличането в горния регистър на саксофона“.
Научен ръководител: доц. д-р Диана Станчева, ПУ „Паисий Хилендарски“.

Представеният от докторанта комплект материали на хартиен носител е в съответствие с Чл.36 (1) от Правилника за развитие на академичния състав на ПУ, включва следните документи:

1. Молба до Ректора на ПУ за разкриване на процедурата за защита на дисертационен труд;
2. Автобиография в европейски формат;
3. Протокол от катедрения съвет, свързан с докладване на готовността за откриване на процедурата и с предварително обсъждане на дисертационния труд;
4. Автореферат;
5. Декларация за оригиналност и достоверност на приложените документи;
6. Становище от научния ръководител за допускане до публична защита;
7. Списък на научните публикации по темата на дисертацията;
8. Дисертационен труд;
9. Копия на научните публикации;

Докторант Цветана Карагеоргиева завършва СМУ в Широка Лъка през 1994 г. със специален инструмент тамбура, бакалавърска степен в АМТИИ, Пловдив, през 1999 г., специалност „Музикална педагогика“ и магистърска степен, специалност „Арт мениджмънт“ през 2014 г. От 2003 до 2006 г. специализира джаз саксофон в Музикалната Академия в Берн. Работи в Биг бенд Пловдив, Духов оркестър - Пловдив, Държавна опера – Пловдив, Биг бенд на Swiss Jazz School, Берн, като музикант на свободна практика в Австрия, Швейцария, Германия, преподавател по специален предмет саксофон в АМТИИ „Проф. Асен Диамандиев“ и ПУ „Паисий Хилендарски“. Познавам я лично и имам прекрасни впечатления от нея, като един прецизен професионалист в работата си, отличен изпълнител и общителен позитивен човек със свежо и креативно мислене.

Дисертационният труд е структуриран в увод, три глави, заключение, литература и приложения. Общ обем 189 страници от които основното съдържание е разгърнато в 147 страници Използвани значителен брой - 101 източници, от които 8 на кирилица и 93 на латиница и 23 интернет източници. Форматирането на източниците е ясно и коректно. Включени са 18 диаграми, илюстриращи резултатите от експеримента. Приложенията включват 35 фигури и 4 таблици, съдържащи снимков материал, нотни приложения. Обемът на дисертационния труд отговаря на изискванията за научни трудове в ПУ „Паисий Хилендарски“.

В увода ясно са формулирани обект, предмет, цели, задачи и хипотеза на изследването. **Предмет** на дисертационния труд е конкретен проблем от областта на методиката на обучението по саксофон, а именно овладяване на основите и усъвършенстване на звукоизвличането при саксофона и в частност – в алтисимо регистъра. **Обект** на изследването е процесът на обучението по саксофон на студенти изучаващи специален предмет саксофон. **Методи на изследването са:** педагогическо наблюдение, анализ (на теоретична, визуална и звукова информация), абстракция, сравнение, обобщение, педагогически експеримент. **Целта** на настоящото изследване е да бъдат формулирани педагогически технологии, чрез които в процеса на обучение, от една страна да се подобрят техническите компетенции на изучаващите саксофон за усъвършенстване на

звукоизвличането в горния регистър на инструмента, и от друга страна да се разширят възможностите на обучаемите за изпълнение на изявени солови пасажии и приложението им в импровизационните дялове при интерпретацията на музикалните произведения. **Задачите** са адекватно съобразени с поставената цел. **Основната хипотеза** е, че овладяването на основите и усъвършенстването техниката на звукоизвличане при саксофона и в частност в горния му регистър, се осъществява по определени, ясно формулирани правила, които следва да се познават и спазват.

В първа глава се проследяват историческите аспекти и еволюцията на саксофона от създаването му до наши дни. Докторантът разглежда приложението на саксофона в различните стилове в музиката. Цитиранията и поясненията под черта са ясни и коректно форматираны. В исторически план са разгледани най-важните личности дали своя принос за развитието на инструмента. Особено прецизно е проучен проблема за звукоизвличането в горния регистър на саксофона в методическата литература и в практически план. Докторант Карагеоргиева заключава, че резултатите от проучването категорично установяват отсъствието на система от педагогически технологии за усъвършенстване на горния регистър на саксофона в България, което обосновава необходимостта от разработването на такива в настоящият труд.

Втора глава е посветена именно на този проблем а именно – създаване на педагогически технологии за усъвършенстване на звукоизвличането в горния регистър на саксофона. Цветана Карагеоргиева разглежда проблема с постановката и във физиологичен план с цел да бъде изяснено кои фактори оказват влияние върху правилното звукоизвличане. Материалите са онагледени с 28 фигури и 2 таблици. В главата са събрани и систематизирани различни критерии, компоненти и основания за произвеждане на по-добър и качествен звук. Разгледан е и въпросът за изпълнителското дишане и значението на контрола върху дишането и артикулацията за правилното музициране в алтисимо регистъра на саксофона. Обърнато е внимание върху пръстови форми и е формулирана концепция за използване на гласни звуци и връзката им с извличане на тоновете от високия регистър на саксофона, което представлява авторски принос на докторанта. Дадени са основни параметри при избор на подходящ мундшук и платък, поставяне на правилен амбушюр, включващ и обяснения за участващите лицеви мускули в него, позиция на ларингса, езика, гърлото и не на последно място представата за височината на тоновете във високия регистър на саксофона. Изработени и предложени са упражнения за динамика, фразиране и ритмика, което също е приносен момент в изследването. Докторант Цветана Карагеоргиева прави собствени съпоставки, изводи и причинно-следствени връзки, което подпомага изграждането на система от педагогически технологии за усъвършенстване на горния регистър на саксофона.

В трета глава е проведен педагогически експеримент, имащ за цел да провери ефективността на технологиите за усъвършенстване на звукоизвличането в горния регистър на саксофона в педагогическата практика. Той е реализиран в три етапа – начален констатиращ, формиращ (развиващ) и заключителен. Резултатите са поместени в Таблица 3 и Таблица 4, където наред с оценките на всеки студент по всеки показател, са представени и изчисленията на средно аритметичния бал – на студента и на съответната група в която участва. Направен е анализ на резултатите по различни показатели, като постановка на инструмента и пръстова техника, амбушюр, дишане, динамика и фразиране, звукоизвличане в алтисимо. Резултатите са сумирани в средно аритметичен бал на ученика. Изведени са изводи доказващи, че дори при добро техническо владеене на инструмента в работния диапазон, няма гаранция, че овладяването на високия регистър ще бъде лесно. При подбора на технологии и последователността на въвеждането им в процеса на обучение е използван индивидуален подход, поради различното ниво на развитие на изпълнителската техника при всеки студент.

В заключение докторантът обобщава, че прилагането на технологиите от системата за усъвършенстване на високия регистър на саксофона в обучението по специален предмет за напреднали допринася за ефективното техническо развитие на обучаемите и за подобряване на художественото им изпълнение.

Дисертационният труд е оформен добре технически; съдържа събрана и систематизирана информация, доказваща твърденията. Трудът може да бъде полезен в практико-приложен аспект на изучаващите саксофон в начален и напреднал стадий, както на педагози и любители.

Публикациите по дисертационния труд (3 на брой статии) са свързани с проблематиката на изследването, като го допълват и доразвиват.

Направеното изследване има приносен характер. Бих подредил приносите както следва: Проучени са голям брой теоретични издания и учебни пособия, свързани с усвояването високия регистър на саксофона. Изследван е подходът на видни изпълнители и педагози при овладяване на високия регистър. Систематизирани и анализирани са положителните страни на техните методи. За първи път у нас е приложена система от технологии за усъвършенстване на високия регистър на саксофона, допринасяща за ефективното изграждане основите на амбушюра, пръстовата техника и изпълнителското дишане, както и за цялостното техническо развитие на обучаемите. Определени са правила и алгоритми в процеса на обучение, които следва да се познават и спазват, при ясни и точни указания от страна на педагога и системна работа над алтисимо регистъра по време на урок и при самостоятелна подготовка. Доказана е хипотезата, че овладяването и усъвършенстването техниката на звукоизвличане в горния регистър на саксофона, се осъществява по определени, ясно формулирани правила, които следва да се познават и спазват.

Авторефератът е направен според изискванията на съответните правилници, и отразява основните резултати, постигнати в дисертацията, като дава точна представа за качеството и равнището на научното мислене.

Препоръчвам системата от технологии да бъде преработена и издадена под формата на учебно-теоретично пособие.

Въз основа на цялостната ми положителна оценка за проведеното изследване на тема „Педагогически технологии за усъвършенстване на звукоизвличането в горния регистър на саксофона“, автореферат, постигнати резултати и приноси, **предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор“ на Цветана Иванова Карагеоргиева** област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по..., докторска програма Методика на обучението по музика

Автор: Цветана Иванова Карагеоргиева

09.04.2024 г.

Изготвил становището:

проф. д-р Веселин Койчев